NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Novice izhajajo v Ljubljani vsak teden dvakrat, namreč v sredo in saboto.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., scer 3 fl., za pol leta 2 fl. po pošti, scer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XI. V saboto 2. aprila 1853. *List 27.*

Slava umetniku!

V čast domorodnemu malarju gosp. *M. Langus-u.*

(Pesem v veseli družbici prijatlov prepevana).

Naša družbica obseže
Dost častljivih pridnih mož,
Mož se k možu res prileže,
Kakor v vencu roža k rož';
Vendar — kar po zemlji hodi,
Splošni ne odgré osodi.

Eno cvetje le obstane:
To je cvet umetnosti,
Ki okó in serce gane
In k omiki duh budí;
Tako cvetje mi imamo
In mu čast in hvalo damo.

Gospod Langus-a častímo,
Ki med nami tù sedí,
In na zdravje mu napímo
Dokler glažek še derží;
Naj bi dolgo še veséli
V naši družbi ga iméli!

V mladosti se je trudil,
Se v Rimu dost učil,
Ondi duh umetni budil,
Ga je budil in bistril,
Da v domovja, v lastno slavo
Kaže vedno pot mu pravo *).

Marsikterga je obrisal
Ko bi v špegel gledal se,
Starše otrokom on opisal,
Drag spomin zapustil je;
Marsikteri spí že v grobi,
Vendar še živí v podobi.

Glejte! ondi v cerkvi sveti
Duša žalostna klečí,
Mater' božji razodeti
Kaj tak serce ji teží;
Malar serca nam odkrije,
Da z očesa solza lije.

Cerkev tam stojí visoka
Kloštra frančiškanskega:
Vidi se na zidu roka
Malarja izverstnega:
Dokler cerkev ta bo stala
Njega slavnost bo spričvala.

Vtihnulo med nam' bo petje, —
Bo objedel časa zob
Nam iz lic življenja cvetje,
Nas objel bo hladni grob:
Malarju bo slava ostala,
Živa stena na-nj kazala!

*) Slavni Kukuljević-Sakcinski v Zagrebu je lani zanimiv življenjopis našega Langus-a na svitlo dal. Vred.

Podúk v hmeljoreji.

(Dalje.)

Hmeljove bolezni.

Hmelj je marsikteri hudi bolezni podveržen, ktera pa ne storí velike škode, ker majhin pridelk se veči del drago prodaja.

Nar nevarniši bolezin, po kteri zna celi hmeljnik pod zlo iti, je gnjiloba, ki se spervega pokaže na štorih, po tem pa tudi na mladikah ali na perju. Če spomladi hmeljovi štori nič mladik, ali pa mladi le revne mladike odganjajo, so korenike bolehne ali vničene. Kakor hitro se to zapazi, je treba urno gledati, da se reši, kar se da, ali pa da se svet drugači v rabo spravi. Ta bolezin izvira od starosti štorov, če že 20—40 let stojé, ali od povodinj ali podzemeljskih studenčin, če ni voda v redi odpeljana. Tak svet ni za hmeljorejo, zato naj se opustí, ker hmelj ne terpí močvira.

Gnjiloba se hmeljovih štorov tudi loti, če kebrovi in tudi druge sorte červi korenike oglojejo ali ranijo, da štori oslabijo, umerjejo in gnjiti začnejo. Pa večidel jih le malo pomerje, ker se rane rade zarasejo, in štori sčasoma se okrepčajo.

Tudi vertne bolhe so hmelju nevarne in škodljive, one spijejo in preluknajo voljno perjiče mladík, in dostikrat pokazijo polovíco pridelka. Ti nadlogi se nar gotovši pride v okom, če se hmelj spomladi zarano, ali clo v jeseni obreže. Nekoliko pomaga in odvračuje bolhe tudi potresanje hmelja s pepélom.

Nar škodljivši vsih bolezin je pa rija, ktera včasi pridelk enoletni, včasi celò večletni močno zmanjša ali pa popolnoma vniči; kadar več let zaporedoma pride, še štore pokončá, in ob vso rodovitost pripravi. V tak okužen svet ni varno koj novih sadík vsajati, ker tudi te rada rija pokvari. K sreči se taka huda rija le malo kdaj pokaže; po malem pak dostikrat, kar le malo škoduje. Rija pride od manaste rôse, po kteri se drevesne uší brezštevilno pomnožijo, vse mladíke napadenega štora od tal do verha pokrijejo. Se zgodí kaj tacega ob času, ko hmelj ravno začenja cvesti, gré vès pridelk pod zlo; pridejo poznejši, ko je hmelj že sterže napravil, ga scer ne pokončajo popolnoma,

pa vender pridelk ostudijo, in mu vrednost znižajo.

Zoper bolezen hmelja ni pomoči v človeških rokah je popolnoma odverniti. Nar boljši pomoč je kak močen piš, da uši na tla otrese, po tem pa hud nalív, da jih v tla zabije in še na perju ostale z nesnago gori puščeno izpere in te merčese z zarodom vred pomorí. Po taki odpravi nadležnih merčesov se hmelj spet oživí, in že tisto leto obilen pridelk donaša.

Še druge drevesne uši pridejo, če jim je vreme všeč, na hmeljne šterške, jih poluknajo, da vsi platički razpadajo. Tej bolezni je treba s tem v okom priti, da se šterški — zreli ali nezreli — nagloma poberejo in posušijo. Imajo malo moke v sebi, so nižji vrednosti, pa vendar boljši kot nič. Ta bolezen se kliče požrežba (Frass).

Huda suša ali vročina, pa tudi mraz ali dolgo terpeče deževje v jeseni o času zorjenja šterškov napravijo, da šterški zbolijo, namesto hmeljove moke in smole zadelovati, rudečkasti prihajajo in odcepati začnejo. To bolezen imenujejo lisico.

Lisici se pridelek otme na enako vižo kot riji ali drevesnim ušim. (Dalje sledí.)

O zadevah poslov.

(Konec.)

Kako hočemo tedaj dobre posle imeti, ako jim je v službah tolika priložnost dana, pohujšati se in se mnozih nepak naučiti! Kako se more od posla tirjati, da bi on postrežin, molčljiv, zvest, pohleven, zadovoljin in poterpežljiv bil, ako v toliko hišah ravno vse nasprotno najde? Star pregovor že pravi: „kakor gospodar, tako služabnik“, in ti pregovor se, žalibog, le preveč poterduje.

Naj bo tedaj poselska postava še tako dobra, bo sama le malo zdala, ker zleg, kakor smo sedaj razložili, če ne ravno vselej, vendar večidel kje drugod leží, kakor ga navadno išemo.

Bodimo sami drugači, in tudi posli bojo boljši, kterim je naše obnašanje izgled!

Res je scer, da tudi pri hvale vrednih gospodarjih in gospodinjah se najdejo slabi posli, ki so že sami po sebi, po slabi izreji od mladih nog popačeni, ali taki, ki so se v prejšnjih službah popačili, ali pa med tem, ko niso službe imeli. Pervemu vzroku zamore le bolji izreja mladíne, drugemu pa poboljšanje gospodarjev in gospodinj izdatno v okom priti; zraven tega zamore še le poselska postava kaj koristiti. Obojno pa se ne da v enem hipu doveršiti; zdravíla, ki segajo v korenino bolezni (Radical-Curen), hasnijo vedno le počasi.

Kako bi se pa dala tista spačenost poslov odvračati, ki se prime poslov v mestih med tem ko nimajo službe, čem v sledečem nasvetovati.

Po naših mislih bi kaj koristno bilo, ako bi se zlasti v večih mestih ena hiša po gosposki odkazala, v kteri vsi posli ženskega spola, ki iz dežele pridejo in vsi tisti, kteri so brez službe, bi mogli tù noč in dan prebivati in tù službe čakati, namest da toliko nevrednih babúr se s takimi rečmí pečá in posameznim ubežišče in prebivališče dajè, kjer se posli v tolikih rečéh pokvarijo. Takih hiš smo v mnozih deželah več vidili in njih korist in dobroto spoznali, ker policijska vradnija nad takimi hišami lože čuje, in se oskerbstvo vedno le poštenim mestjankam izročuje. V taki hiši imajo posli živež in prebivališče po ceni od policije pregledani in poterjeni; noben posel ne smé brez dela biti, ker vsakemu je po svoji moči in vednosti delo naukazano, za ktero tudi plačílo dobiva. Posamem ne smé nobedin hiše zapustiti, le več skup jih smé z dovoljenjem varhinje po dokončanem delu za eno uro na sprehod iti. Kdor posla potrebuje, ga mora le iz te hiše vzeti in v pričo varhinje s poslom pogodbo narediti, kar se v hišni zapisnik zaznamva. Po tem je gosposki lože razpartije med gospodarji in poslom razsojevati. Kdor iz službe gré in v mestu ostati hoče, mora prec v to hišo priti, in akoravno že kje drugod službo ima, morajo vender pogodbe v hišni zapisnik zapisane biti.

To je pravi poselski red, kteri zasluži, da bi ga povsod vpeljali, in tako bi dospeli važno stopnjo k poboljšanju naših poslov, ker bi se nevarno potepanje in pokvara brezslužbnih poslov s tem overalo in se jim priložnost jemala včasih na nesramno vižo se po prepovedanih kotih potikati in edin po druzem se pohujšati.

Zna biti, da kdo porêče: to je lahko govoriti, pa teško izpeljati. Vem, da ni ravno lahko; če pa hočemo tistemu zlegu resno v okom priti, zavolj kterega se razlega tolikšen hrup po mestih in kmetih, se ni ostrašiti ovér in težav! Vse je mogoče, če se le hoče! Saj je že takih naprav po svetu dokaj!

Zna biti, da se bo komu taka družína brezslužbinih poslov smešna zdela. Takemu le pokažem na druge naprave, v kterih tudi po več ljudí enega namena in opravila skupej živí in se skupej sprehaja. Rednost ni nikakor in nikodar smešna, čeravno se aboti in zijalom smešna zdí!

Na vsako vižo pa se mora na tiste babúre ostro paziti, ktere, ko so same posli bile in se služb navelíčale, so se zdaj v kakošno izbico v pokoj vsedle in se velikokrat le s tem preživé, da posle po hišah ponujajo in jih tudi večkrat zvodijo. Takim, če niso skoz in skoz poštene znane, se mora njih rokodelstvo zatreti, ako hočemo boljši posle imeti, ker take babúre slabim poslom narveči potuho dajejo, in včasih clò, kar so posli vkradli, skrivajo in prodajajo; take stanišča so večkrat pravi berlogi za malopridne posle.

Al še enkrat rečemo: bodimo sami drugači in tudi posli bojo boljši! Dobri izgledi poboljšajo tudi razujzdanega človeka. Kdor se pa ne dá poboljšati, naj se v delavšnici učí drugo pesem peti!

Zna biti, da smo se komu zamerili s tem, kar smo odkritoserčno govorili. Al zamera gor zamera dol, — naj nam kdo dokaže, da nismo resníce govorili? Bk.

Koderčija in mletvina.

Glad je kej čuden kuhar, — on ume hrano tako pripraviti, da je brez zabele in brez solí vendar okusna. O polajšanju solne cene še zmiraj milo upamo. Kakošna se bo nam za zabelo godíla? To sam Bog vé; zakaj tudi v tej reči se svet obrača, pa za nektere njegove prebivavce kej nevgodno! Dokler se je podzemljic (krompirja) pridelovalo, je Ložka, Potoška in Bloška okolica dokaj opitanih prascev v Terst poprodala; pretečeno leto so pa še nekteri odtod za svojo hišno rabo špeh (slaníno) v Terstu kupovali! Scer se pri kakšnemu mlinarju še najde, drugod pa pri kmetih je tukej debel prasec skorej bela vrana.

Več vasí je že tù, kjer čez zimo ni v svinjaku kermaka. Pomladi prasčarji iz Dolenskega, Štajarskega in Horvaškega cele jate prascev priženejo, ki jih po jako visoki ceni in tudi na brado poprodajo. Kaj pa je kupčija na brado? bi tisti naj umevniši povedal, ki je primoran se ž njo pečati. Medlo svinče na brado kupiti, se pravi, ga čez leto pridno rediti, da se vendar v jeseni, ako se pitano po sreči prodá, prasčar odrajta. To se pravi kmetovati, da je gorjé! Svènska kupčija tedaj na brado že več let gerdo kmetu guli brado.

Pa tudi neke pijavke v zdanjih siromaških okoljšinah dovelj zlega napravijo. Pa to niso pijavke tiste baže,

ki jih Lahi na vozičkih z oslovsko vprego iz Karlovca vozijo, kjer jih na desni strani Kope po močvirju na mirnike naberejo.

Te pijavke s svojim serkanjem so za človeški rod prave dobrotnice; one marskteremu bolniku k zdravju pripomorejo. Druge pijavke pa, ki v mlakah in močvirju ne živé, se le poleg tekočih vodá in bistrih potokov znajdejo, in ako one životvorno moč, kamorkoli si bodi, krivično in prenezmerno slabijo, je njih škodljivo moč treba v prid človeške družbe omejiti in zmanjšati. Čez take pijavke, ki jih je treba natanjko poznati, v nerodovitnih letih posebno reveži pogostama zdihujejo.

V „Novícah“ 26. svečana se bere: Turšica v Ljubljani mernik 1 gold. 40 kr. Al preden siromak svoj skerčen želodec s turšičnim močnikom nekoliko vmiri, že mirnik turšice blizo 4 gold. veljá. Predragi bravec, se li zavzameš? Al dovoli mi, to reč nekoliko razjasniti.

Nekteri že več let, kar pred ni navadno bilo, morajo živež za svojo družino kupovati, in so tako v dolgove se zakopali, da bi pridelk dvéh rodovitnih let, če bi se oni z družino vred po medvedovsko zalizali, komaj zmogel, nekoliko upnikov otresti. Če še tako reven človek mora vsak dan vendar koliko toliko hrane imeti, in ker dostikrat ni nikakoršnega zaslužka, on hribe in dolíne preleta, da kaj za žito na posodo dobí. Nekteri, ki revežu posojujejo, so pa tako brezvestni, da za posojeno jajce hočejo kokoš imeti, kar tudi siromak privoli, kajti sila kola lomi!

Potem ko siromak jezik in peté si obilno nabrusi, on otovoren s polno vrečo žita v mlin prihrope. Nekteremu mlinarju pa je malo mar mlin v dobrem redu imeti, nekteri se pa tudi na-nj malo bolje kot zajic na boben zastopi; le kar merico ali mletvino vtiče, tù mojster skaza vsakterega pravega mojstra prekosí, zakaj on četertino ali pa še skorej polovíco za mlevšino pobaše. In krivični mlinarji so tiste škodljive pijavke, ki se jih je treba čuvati. — Ako tedaj krivične obresti, krivično merico in zamudne pota v račun vzamemo, je vsakteremu razvidno kot beli dan: kako visoka je žitna cena za reveža!

Marsikdo bi znal rêči: Zakaj se pa tisti, ki se mu taka škoda godí, ne pritoži? On scer okrog zdihuje, živo popisuje mlinarja, al tožba, kjer vest spí, malo dobí. Sto zgovorov bo mlinar povedal, in poslednjič se še priduševal, da je on vès pravičen, da se nikdar še nihče ni zoper njega pritožil. Za odškodovanje bi torej poškodovani imel prazne pota in hudo mlinarjevo zamero.

Kdo drugi bi znal svetovati, da je treba se tacega mlinarja ogniti. Al včasi je kej nepriročno druzega mlinarja iskati; pogostoma se pa tudi tako godí, kakor Latinec pravi: „Incidit in Scyllam, qui vult vitare Charybdim“, ali po našem bi menda bilo: „Kdor medvedu vbeží, v risove kremplje priletí“.

Na Koroškem, saj v nekterih krajih, kakor je pisavca nek poštenjak zagotovil, je že stara navada, ki je tudi v naši sosedni Čubranski okrajni vpeljana, da mlinar vreče na vago v mlin sprejemlje, in jih spet na vago odrajtuje, potem ko pravično mlevšino ali merico, kakor jo vsaki lahko prerajta, sebi priderží.

Al bi ne bila vaga tudi pri naših mlinarjih priporočevati zoper krivíce in tudi za povišanje obertništva?

Naj bi predstojniki, kterih dolžnost je za srečo podložnih skerbeti, kolikor oni zamorejo, blagovolili zapovedati in očitno razglasiti: da naj mlinar žito na vago prejme, in naj zopet na vago toliko menj moke, kolikor se je na mlevšino pustí, odrajta. Koliko se pri dobro vredjenih mlinih od 5, 10, 20, 30 itd. liber (funtov) smé na mlevšino pustiti, bi moralo natanjko določeno biti. Tudi tista voda, s ktero se nektero žito v mlini porosí, gré po svoji teži v račun.

Mlinar po vagi prejme žito in ga kot svojo lastníjo čuva, in ne bo lahko le zernice po zanikarnosti pod zlo šlo. Miši, kokoši in druge grabljive roke ga ne bodo lahko dosegle, ki imajo pogostoma dosihmal v škodo tistega, ki v mlin prinese, do njega vglajeno pot.

Tehtnica (vaga) bi torej množino krivíc, na ktere celò mlinarji ne porajtajo, zaterla.

Natanjko in očitno odločena merica bo pa tudi zanikerne mlinarje spredramila za boljši mline skerbeti. Dokler brezvestni mlinar smé z mlevšino poljubno ravnati, mu slabi mlin vést tolaži, ker on pri merici na dolgost časa gleda, ne pa na to: koliko in kako je zmlel. Če je pa merica postavna, bo mlinar lahko spoznal, da on le z dobrim mlinom zamore napredovati. In tako bo obertništvo tudi v tej reči tiste, ki prinašajo mlet, osrečilo.

Pisavec pa tega iz zabavljivosti ne piše, ampak iz gol dobrega namena, da bi se v tej reči tolikanj škodljive napčnosti zaterle. Tudi on misli, da ga pošteni mlinarji, ki morejo ž njim v tej reči ene misli biti, ne bodo pisano gledali; tisti pa, ki so bili svojo vést na kljuko obesili, kjer se je zaprašila, naj jo v svoj naj večji dobiček lepo očistijo, in tudi oni mu bodo gotovo hvaležni!

Križnogorski.

Starozgodovinski pomenki.

Razložil Davorin Terstenjak.

(Dalje.)

Ravno na takšni način, kakor so sèverni Slavjani božanstvo luči in svetlobe častili, so tudi noričkí, kar nam poterdi sledeči rimski napis:

M. COCCEO SVETVEDI FIL. QVINCTO
ET BACA VCVCVNI TOGIONIS
F. V. F.

(Eichhorns Beitr. I. 62.)

Tukaj najdemo imena Svetved, Baca, Ucucun in Togion, ktera vsa v Svetovitovo častje spadajo. Hočemo jih po redu razložiti.

Cocceus se izpelja od slovenske besede koč, die Hüfte; to ime najdemo na gornjoštajarskih kamnih še s sanskritskim pomenom „CAIXV“ [1]), od sanskritske besede „kuksas“, koč, kuk, die Hüfte, in na koroških kamnih v latinsko prestavljeno „Coxius“ in „Coxia“ [2]).

Obitelji (rodovini) Koče in Koks še živite na Štajarskem. Lepšega slovenskega imena pa slovenski starinoslovec nemore najti, kakor je Svetvéd, der heilige Wisser. Že Saxo Grammaticus *(XIV. pag. 320)* piše: „In dextera (Svantevitus) cornu vario metalli genere excultum gestabat, quod sacerdos sacrorum ejus peritus annuatim mero perfundere consueverat ex ipso liquoris habitu sequentis anni copias prospecturus“. Tako vidimo, da je Svetovid prorokovanja daval *(oracula edens, Helmold II. 12.)*, zato je imel priime Svetvéd. Podoba rodovitnosti pa je bila pri Indiancih krava (vacca, na našem napisu stojí Baca, kar ne sme motiti nikogar, saj tudi najdemo pisano birrago [3]) namesto virago), posvečena žival boginje Bhavany, kakor Paullin *(Systema pag. 199.)* piše: „Vacca magnum Indiae numen Deae Bhavani est sacra foecunditatis symbolum. Indorum tanta in vaccam religio est, ut morti adjiciatur ille, qui vaccam interficit“. Pa naj nikdo ne misli, da Indianec čast kravi skazuje, marveč boginji Bhavany, kakor Wiese *(Indien I. 256)* lepo razlaga. Maloruski kolač „Korowaj“ *(glej: Hölterhoff I. pag. 316, in Rakowiecki Prawda ruska I. 34)* še svetlo opomeni, da je tudi pri severnih Slavjanih krava Bhawany Maje — Babe Mare v časti bila.

---

[1]) Muhar Gesch. d. Steierm. I. 387. — [2]) Anhershofen Gesch. Kärnt. IV. — [3]) Muhar Gesch. d. Steyerm. I. 383.

Drugo imé, ktero je iz častja solnčnega boga vzeto, je Ucucun, kar pomeni kukovec, po tici kukuvici, kteri so stari Slovenci kakor še dnešnji den prorokovavno moč pripisovali. Učeni J. Grimm navodi iz Prokoszeve kronike *(Deutsche Myth. pag. 391.)*, da je kukovica bila preobrazenje nar višjega vladavca sveta (tudi Beloboga Svetovita), in da je naznanovala čas življenja („et annuntiavit vitae tempora"). Imé Ucucun še najdemo s sanskritskim izrazom CAVCAVVS [1]), ker v sanskritu se kukovica velí kaukilas.

Kaj imé Togion pomeni, nemorem za gotovo rêči; mislim, da je imena Togion korenika sanskritska beseda „tekja", kar palico — batino pomeni. Med junačkimi vlastitostmi Svetovitovimi najdemo tudi orožja, kakor meč, pušice itd. Ako je pa Togion iz tekja izpeljati, tako je Bateus slovensk in Scipio latinsk izraz. Obedve imeni se najdete pogosto na rimskih kamnih. Večkrat se to na rimskoslovenskih kamnih najde, da poleg sanskritskega stojí slovensko, na priklad: CACVSIVS [2]) CAPATIVS [3]), od sanskritske besede „kak", kar pomeni kopati, ali kapati, kakor so stari Slovenci izgovarjali. Da je častje luči posebno dalječ v Noriku in Panonii razširjeno bilo, to pričuje edino imé ADNAMAT [4]), ktero se na koroških kamnih noter do sredíne Tiroljskega, od Vindobone do starega Lavreaca in po gornjem in dolnjem Štajeru sila dostikrat najde. Bila pa je Atma, Atna, duhovno svetlo bitje Prakratovo, das geistige Lichtwesen des Prakrat (i. e. summa vis et potentia) kakor Pierer *(U. L. 16 B. pag. 656)* piše. Ma, matar pa pomeni mater *(Eichhoff pag. 134)*. Toto prestaro sanskritsko imé najdemo večkrat s slovenskim izrazom „LEVCIMARA" [5]) od besede „luč" ali „leuč", kakor v ustih naroda okoli Maribora se čuje, in „Mara" svet, in mati sveta, tudi Mater lucis, luči mati, ali pa lux mundi, luč mara — mira — sveta. V sanskritu se veli „lauč" glänzen, sehen, erscheinen. (Konec sledí.)

Novičar iz slovenskih krajev.

Iz Tersta 30. marca. Perva potreba za Terst je železnica. Ako bi se dalj časa do sèm ne napravila, bi pri zdajnih okoljšinah moral Terst pešati, ker bi kupčija zastajala. Že se vozi blago iz Hamburga na Dunaj in še bolj proti jugu, ker od Hamburga pelje železnica noter do Ljubljane in v serce Ogerskega. Kupčija v Terstu je tedaj po suhem vedno bolj omejena, in to le zavolj pomanjkanja železnice. To čutijo tukajšni kupčevavci živo, in se toraj veselé, da je visoka vlada, vneta za blagostanje Tersta, ukazala je spomladi železnico od Ljubljane do Tersta na 17 različnih krajih z vso marljivostjo začeti delati, da se bode v najkrajšem času dodelala.

Velikonočni pondelik smo imeli zopet tako strašno burjo, kakor jo skoraj ljudjé ne pomnijo. Metala je celò ljudí in pripoveduje se od več nesreč. Kuplo nove cerkve sv. Antona je odkrila in bakrene plahte in lesene skodle raz nje tergala in na ulice metala; k sreči niso nobenega človeka poškodovale.—Znano je povsod, koliko skerb imajo Teržačani za občne koristne naprave; krasne stavbe, v ti namen sozidane, so temu živa priča. Vendar le pogrešamo dobrega vredjenja ene naj imenitniših naprav, namreč dostojno osnovanih učilnic za izrejo in omiko otrok. So sicer take naprave, ali občni potrebi niso zadostne, in tudi niso tako obiskovane, kakor bi se imelo misliti v tako obljudenem mestu. Vzrok tega je ti, da prebivavci, spoznovavci raznega verozakona, so tudi razdvojenih misel, in se toraj o izreji otrok ne morejo zjediniti; pa tudi kupčija, ktera Terstu življenje daja in očete v mnoga opravila zakoplje, da manj mislijo na izrejo svojih otrok in so zadovoljni, da se njih sinovi le brati, pisati in nekoliko računiti naučé, da jih zamorejo potem pri kupčijstvu porabiti. Ker že ravno o kupčijstvu govorim, omenim še, da nekdaj tako živa kupčija s Štajarskim in Koroškim železom je poslednji čas začela močno hirati, ker Švedsko železo ga ni le v zunanjih deželah zavolj nižje cene prekosilo, ampak jelo se je celò že v Terstu razkladati in žuga domaće železo celò spodriniti.

Novičar iz mnogih krajev.

Cesarjev generaladjutant major Kellner Köllensteinski je prinesel Njih veličanstvu lastnoročno pismo kneza Černogorskega, v kterem se iskreno zahvaljuje za podeljeno pripomoč v turški razpartíi. — Za nadškofa Dunajskega je knezoškof Sekavski (Gradski) gosp. vitez Rauscher izvoljen. — Sv. Petra zob, kterega so unidan sv. oče papež presvitlemu cesarju v spomín srečne otetbe poslali, je okovan v demante in rubíne v podobi cvetlice, ktere cvet je omenjeni zob sv. Petra, kterega obdajajo slavonosni oblaki s tremi srebernimi angelji; vse skupej je v krasni sreberni, z biseri in zlatom okovani posodi, ktera s podnožjem vred je blizo 3 čevlje visoka. — Od 25. marca se smé po cerkvah v Milani spet zvoníti, kar je bilo od 6. februara prepovedano. — Angleško kupčijsko družtvo, ki volni iz Australie hoče kupčijo v Europi odpreti, je poslalo te dní svojega poročnika na Česko, pozvedit mesto, kjer bi se Australska volna na prodaj skladala. — Novo znamnje, kako se kupčija vedno bolj križem sveta razširja! — Kakošne laží se po svetu trosijo in kako so nekteri ljudjé pripravljeni jih verjeti, pričuje debela laž, ki se je unidan posebno med gorjanci na Marskem razširila, namreč: da nek bogatín na Dunaji je imel obešen biti zato, ker je denar ponarejal, vendar so mu prizanesli proti temu, da se mora kdo drug namesto njega obesiti dati; na to je pomilosteni bogatín srečko (loterijo) napravil z 89 belimi in rudečimi številkami, eno pa černo, in je povabil vse, ki hočejo srečkat priti, z obljubo, da, kdor potegne belo ali rudečo številko, prejme 10.000 fl., kdor pa černo, dobí 30.000 fl., vendar se mora namesto njega obesiti dati. To laž so nekteri kmetje na Marskem tako gotovo verjeli, da so prišli k okrajnemu poglavarstvu po potne liste, kjer so bili še le o neumnosti svoji podučeni. — Carigrad je sedaj mesto, kamor se še zmiraj očí celega sveta obračajo, ker se še nič prav gotovega ne vé, kako se bo turško-rusovski klobčič izmotal. Poslednji „Terž. čas." naznanja novíco, da knez Menčikov prav umérено ravná, da pa pogovori s turškimi ministri še niso sklenjeni, ki sosebno zadevajo božji grob in samolastno varstvo (protektorat) gerških kristianov, kterih je blizo 15 milionov v celi Turčíi. — Cesar Napoleon je spet kronanje do augusta odložil, zato se bojo tudi priprave v stolni cerkvi opustile. — V Berolinu je 29. marca vlada zasledila prekucijsk naklep; zasačili so mnogo orožja in strelíva, in 40 tega početja sumljivih ljudí so zaperli. — Velki kupčevavec Rotschild je kupil 10.000 centov preklicanih naših starih krajcarjev za Francosko in Angleško vlado, kteri kotlovíne potrebujete. — Vinorejcom prijazna zvezda (planet) Saturn, ki je vladala v letih 1783, 1804, 1811, 1818 in 1846, vlada tudi letos; po tem, ako se smemo na vladarja Saturna zanašati, se je nadjati letos dobre kapljice. Bog daj!

— [1]) Eichhorn Beiträge II. 63. — [2]) Ankershofen V. 518. — [3]) Idem l. c. — [4]) Muhar I. 380. — [5]) Idem I. 364.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*